

STORTINGET

Innst. 204 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:39 S (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Bøhler, Lene Vågslid, Maria Aasen-Svensrud og Jonas Gahr Støre om tiltak mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortingsrepresentantene Jan Bøhler, Lene Vågslid, Maria Aasen-Svensrud og Jonas Gahr Støre fremmet 13. november 2018 følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til lov-hjemler som forbyr deltakelse i kriminelle gjenger og rekruttering til disse, og fremme dem for Stortinget så de kan behandles i løpet av 2019.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i § 79 i straffeloven som gir forhøyet straff for organisert kriminalitet, slik at den bedre kan ramme kriminelle gjenger, i løpet av 2019.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at det bygges opp en permanent konsentrert innsats mot kriminelle gjenger i alle berørte politidistrikter, slik at politiet kontinuerlig kan være tett på dem.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om tillegg til straffelovens bestemmelser om inndragning av økonomisk utbytte, slik at det innføres aktsomhetsplikt med straffeansvar for dem som lar gjengkriminelles verdier, biler, leiligheter m.m. stå i sitt navn.
5. Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for å øke inndragningen av økonomisk utbytte fra kriminalitet, som kun var på 38,7 mill. kroner i 2017. Særlig må straffelovens bestemmelser om utvidet inndragning av økonomisk utbytte brukes mer for å beslaglegge gjengenes kriminelle verdier.
6. Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag om forbud mot salg av SIM-kort til mobiltelefoner og mobile enheter uten at kjøpers identitet blir sjekket og registrert på en grundig måte.
7. Stortinget ber regjeringen rapportere til Stortinget om i hvilken grad de nye lovhjemlene for dataavlesing fra våren 2016 er benyttet i arbeidet mot organisert kriminalitet og kriminelle gjenger, og hva som trengs av ressurser og kompetanse for at de skal kunne brukes effektivt.
8. Stortinget ber regjeringen sette av midler til oppgradering av sikkerhetsutstyr og adgangskontroll i kriminalomsorgen, slik at man kan hindre at gjengmedlemmer får smuglet inn utstyr til å fortsette sin kriminelle virksomhet under soning.
9. Stortinget ber regjeringen styrke og utvide ungdomsenhetene i kriminalomsorgen med flere plasser, slik at politiet og konfliktrådene kan sette inn sanksjoner mot dem som bryter avtaler om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging.
10. Stortinget ber regjeringen endre praksisen i barnevernet slik at man unngår at barn under 15 år som begår gjentatt kriminalitet, og som barnevernet ikke når fram med behandlingen av, i en del tilfeller utskrives for godt og sendes tilbake til hjemstedet.
11. Stortinget ber regjeringen foreslå tillegg i straffeprosesslovens bestemmelser om besøks- og oppholdsforbud, slik at de som begår kriminalitet i bestemte områder, kan nektes å oppholde seg i en større omkrets og i et betydelig tidsrom, samt vurdere bruk av

elektronisk kontroll for å håndheve dette.

12. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forsterke den strafferettslige beskyttelsen av dem som jobber i front i bekjempelsen av kriminalitet, slik at straffereaksjonene og innsatsen ved trusler og angrep mot politi, dommere, ansatte i kriminalomsorgen m.fl. kan få en bedre preventiv virkning.
13. Stortinget ber regjeringen tilføye macheter i våpenforskriften § 9 om hvilke knivtyper det er forbudt å erverve, eie og inneha i Norge, og sørge for at legemsbeskadigelse med kniv igjen blir registrert i STRASAK-rapporten.
14. Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres et eget exit-program for gjengkriminelle som gir dem bedre muligheter for å bryte permanent ut av det kriminelle miljøet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati og Solveig Horne, fra Senterpartiet, Geir Inge Lien og Emilie Enger Mehl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, viser til representantforslaget om tiltak mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet.

Komiteen mener forslagsstillerne tar opp et viktig og aktuelt tema i representantforslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, har den siste tiden sett en utvikling der hard ungdomskriminalitet skaper utrygghet i enkelte lokalmiljø. Dette har utviklet seg til et alvorlig problem som de folkevalgte, både på nasjonalt og lokalt nivå, må ta på høyeste alvor.

Komiteen merker seg særlig at forslagsstillerne fremhever betydningen av en kontinuerlig innsats mot kriminelle gjenger og kriminelle nettverk, og at politiet ikke kan slippe taket i perioder mellom store satsinger – som gjerne kommer etter at problemer har blusset opp og nye og gamle gjenger har bygget seg opp igjen. Komiteen merker seg at forslagsstillerne mener at gjengkriminelle også må gis bedre muligheter til å komme seg ut av kriminelle miljøer, og at det i representantforslaget foreslås at det skal etableres et helhetlig exit-program med en rekke virkemidler for å gjøre muligheten til å kunne bryte ut mer realistisk. I representantforslaget foreslås det videre utbygging av flere ungdomsenheter i kriminalomsorgen, bedre adgangskontroll i fengslene, forbud mot salg av SIM-kort til mobiltelefo-

ner uten at kjøpers identitet blir sjekket og registrert, i tillegg til en rekke endringsforslag til blant annet straffeloven, straffeprosessloven og våpenforskriften, samt barnevernets praksis.

Komiteen noterer seg at statsråden i sitt svarbrev til komiteen av 18. desember 2018 (vedlagt) trekker frem satsingene i statsbudsjettet på forebygging av gjengkriminalitet i enkelte deler av hovedstaden, i tillegg til en satsing på Økokrim og Kripos. Statsråden fremhever videre pågående arbeid med å utrede en mulig ny straffebestemmelse som rammer deltakelse i eller rekruttering til en kriminell organisasjon. Statsråden peker videre på at Nordlandsforskning skal slutføre en evaluering i løpet av 2019 om ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og at Riksadvokaten har varslet en nasjonal gjenginnsats gjennom at arbeidet løftes inn i det såkalte Samordningsutvalget.

Komiteen viser til at det i representantforslaget er fremmet totalt 14 forslag, som vil drøftes i det følgende.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at for å forebygge at kriminelle gjenger rekrutterer blant barn og unge i utsatte miljøer, er det viktig at gjengledere ikke får operere i år etter år i nærmiljøene og framstå som kriminelle forbilder. Dersom det sprer seg et inntrykk av at kriminalitet lønner seg, og at gjengledere og bakmenn ikke blir tatt og omgir seg med statussymboler og luksus, kan dette ha en meget negativ påvirkning og gjøre at en «gangster-kultur» får spre seg.

Disse medlemmer mener derfor at slik situasjonen er med at få gjengledere er tatt og irettført, noe som senest påpekes i brev av 21. februar 2019 fra Riksadvokaten og Politidirektoratet til Oslo PD og Øst PD, er det nødvendig å sette fokus på tiltak for å lykkes bedre med å bekjempe gjengene, som dette representantforslaget handler om. Samtidig har disse medlemmer gått inn for brede forebyggende satsinger som forlengelse av Groruddalssatsingen og Oslo Sør-satsingen i ti år til fram til 2027, og disse medlemmer mener også det blir viktig å fremme nye gode forebyggende tiltak for å bekjempe utenforskap blant barn og unge i årene framover.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at det er svært viktig å få bukt med organisert kriminalitet og problemer med gjenger som har skapt uro spesielt i Oslo. Dette medlem mener dette ikke nødvendigvis krever de samme virkemidlene som ungdomskriminalitet og problemstillingen knyttet til ungdommer og barn som er gjengangere. Å sette likhetstegn mellom de ulike utfordringene gjør oss i dårligere stand til å håndtere dem. Slik dette med-

lem forstår det, handler forslaget først og fremst om gjengkriminalitet begått av ungdom i Oslo. Det er derfor påfallende at det ikke er foreslått tiltak som handler om forebygging, kontakt og kunnskap mellom politi og ungdommene for å motvirke kriminalitet og hindre rekruttering. I den sammenheng vil dette medlem vise til representantforslag om et langsiktig og helhetlig løft for Groruddalen og Oslo Sør, Dokument 8:240 S (2017–2018), hvor det ble fremmet en rekke forslag om forebygging og at politiet må ha varig og fast tilstedeværelse i de miljøene hvor disse ungdommene er.

Representantforslagets punkt 1

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at bekjempelse av kriminelle gjenger og organisert kriminalitet har høy prioritet. Spørsmålet om forbud mot deltakelse i kriminelle gjenger og rekruttering til disse utredes av regjeringen. Når endringer skal gjøres i straffeloven, er det imidlertid nødvendig å ha et godt beslutningsgrunnlag for å få et mest mulig treffsikkert og riktig straffebed. Det er viktig at bestemmelsene fungerer etter sin hensikt og rammer de ønskede rettsstridige handlinger. Disse medlemmer mener tidsfristen representantforslaget legger opp til, ikke er forsvarlig, og ønsker at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer når en slik bestemmelse er forsvarlig utredet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til punkt 1 i representantforslaget og statsrådets brev til justiskomiteen av 18. desember 2018 (vedlagt), hvor det framgår at han vil sette i gang en utredning på nyåret, og at det er «for tidlig å si hvorvidt det skal foreslås regelendringer». Allerede 31. august i fjor fikk departementet brev fra Riksadvokaten hvor det anbefales å utrede et lovforbud mot deltakelse og rekruttering til kriminelle gjenger, hvorpå statsråden lanserte som det første av fire tiltak at han ville «vurdere forbud mot medlemskap i gjenger og rekruttering til dem» (VG 19. september 2018). Disse medlemmer vil påpeke at det ikke minner om handlekraft å bruke mer enn et halvt år på å nedsette et utvalg, og at denne mangelen på framdrift gjør det vanskeligere å holde fristen i det fremsatte representantforslaget.

Som følge av dette vil disse medlemmer fremme forslag 1 med en endring av tidsfristen til innen sommeren 2020:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til lov-hjemler som forbyr deltakelse i kriminelle gjenger og rekruttering til disse, og fremme dem for Stortinget slik at de kan behandles innen sommeren 2020.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil videre si seg enige i statsrådets uttalelser i

samme VG-intervju om at «hvis hovedformålet (til en gjeng eller organisasjon, vår anm.) er kriminell virksomhet, vil medlemskapet også være det», og at «det er alltid en domstolsprosess som leder fram til hva som er å anse som en kriminell organisasjon». Disse medlemmer deler disse prinsipielle standpunktene, som også er i tråd med intensjonene i lovgivningen ellers når det gjelder organisert kriminalitet, og forslag 1 innebærer at Stortinget gir en klar retning på lovarbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige i at utformingen av lov-hjemler og bestemmelser må baseres på et grundig og forsvarlig beslutningsgrunnlag, men dette står ikke i motsetning til at selve intensjonen med lovarbeidet bør være uttrykt fra Stortingets side.

Disse medlemmer viser til at det å be regjeringen utarbeide forslag til lov-hjemler som forbyr deltakelse i kriminelle gjenger og rekruttering til disse, ikke på noen måte utelukker at det stilles krav om aktiv deltakelse for å oppfylle vilkårene. Dommen fra Høyesterett av 4. september 2018 om medlemskap i ISIL viser nettopp at det er mulig å innfortolke et slikt krav i bestemmelsen om deltakelse i en terrororganisasjon, selv om lovbestemmelsen ikke sier noe eksplisitt om dette. Det er naturlig at et forbud mot deltakelse i kriminelle gjenger kriminaliserer kvalifiserte former for deltakelse, og ikke enhver løs tilknytning eller personlig kjennskap. Under utarbeidelsen av lovforslaget kan Justis- og beredskapsdepartementet vurdere hva som bør anses som kvalifisert deltakelse, hva som i lys av dette vil være en hensiktsmessig utforming av lovbestemmelsen, og hva som bør klargjøres i lovforarbeidene. Om nødvendig kan justiskomiteen utfylle og presisere innholdet i regelen når saken behandles i Stortinget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at det å innføre et nytt straffebed mot kriminelle gjenger reiser en rekke prinsipielle spørsmål. Riksadvokaten har i sitt brev til departementet bedt om en utredning av spørsmålet, og dette medlem mener det er altfor tidlig å konkludere hvorvidt loven bør endres.

Dette medlem mener det viktigste er at personer først og fremst skal straffes for den kriminaliteten de faktisk begår, og ikke hvem de omgås. Det er også vanskelig å se for seg hvordan et slikt forbud rent faktisk skal fungere, hvor formell organisasjonen skal være, hvilken type deltakelse som kreves, og lignende. Dette medlem er redd for at et slikt forbud kan ramme sårbare barn og ungdommer, og ikke de som utnytter ungdommene. Det er også svært vanskelig å dra grensene opp mot organisasjonsfriheten, som i tilfelle må utredes nøye før det kan tas stilling til et forslag.

Dette medlem kan derfor ikke støtte forslaget.

Representantforslagets punkt 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, støtter forslagsstillernes syn på at organisert kriminalitet må straffes strengt. Flertallet forventer at regjeringen vurderer om straffehjemlene er tilstrekkelig treffsikre og avskrekkende for å gi en effektiv bekjempelse av organisert kriminalitet, og imøteser forslag til justeringer om det finnes nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2019 fremme forslag om endringer i § 79 i straffeloven, som gir forhøyet straff for organisert kriminalitet, slik at den bedre kan ramme kriminelle gjenger.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at høyere straffer i seg selv ikke er det viktigste grepet mot lavere kriminalitet. I stedet for å øke straffene bør fokuset være på tilstedeværelse og forebygging av politi i nærområdene som er utsatt for gjenger. I den sammenheng har politireformen bundet opp ressurser og ført til at det er mindre, ikke mer, forebygging enn tidligere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er positive til å be regjeringen vurdere hvordan straffeloven § 79, som blant annet gjelder organisert kriminalitet, bedre kan treffe kriminelle gjenger.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det også er uklart hvilken endring forslagsstillerne selv ser for seg er nødvendig. De eksemplene som forslagsstillerne nevner, slik som knivstikking, skyting og kidnapping, er så alvorlig kriminalitet at det allerede vil kunne føre til en skjerpet straff i dag om det er organisert mellom tre eller flere personer.

Dette medlem mener at det kan være grunner til å se på utformingen av bestemmelsen og justere denne dersom det er nødvendig, men at det må foreligge et konkret forslag til endring før loven foreslås endret.

Representantforslagets punkt 3

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er viktig med kontinuitet i innsatsen mot kriminelle gjenger i de berørte politidistriktene. Politiet må settes i stand til å skaffe seg god oversikt over miljøene og kjennskap til personene som er involvert.

Flertallet viser til statsrådens kommentarer i brevet av 18. desember 2018 til punkt 3 i representantforslaget om «å bygge opp en permanent konsentrert innsats mot kriminelle gjenger», hvor han skriver at det må «være opp til den enkelte politimester å disponere distriktets ressurser på en måte som gir best mulig kriminalitetsbekjempelse». Dette er i tråd med hva alle justisministre i sittende regjeringer har svart i flere år, hver gang behovet for særlig innsats mot den spesielle utfordringen som kriminelle gjenger representerer, har vært tatt opp i Stortinget. Flertallet ser det derfor som et positivt og viktig vendepunkt at regjeringen i Granavolden-erklæringen sier at den vil «opprette et gjengprosjekt». Det gir håp om et bredt felles samarbeid mot gjengkriminalitet.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det bygges opp en permanent konsentrert innsats mot kriminelle gjenger i alle berørte politidistrikt, slik at politiet kontinuerlig kan være tett på dem.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det er et ønske fra regjeringen ikke å detaljstyre politiet i for stor grad. Disse medlemmer mener politiet i hvert politidistrikt selv vet best hvor skoen trykker, og hvordan de skal bruke sine ressurser. Regjeringen styrer politiet på overordnet nivå gjennom tildelingsbrev og styringsdialog. Disse medlemmer har tillit til at politiet selv tilpasser seg kriminalitetsutfordringene i eget distrikt og fordeler ressursene deretter.

Disse medlemmer viser til den generelle innsatsen som er iverksatt av regjeringen mot gjengvirkosomhet i nærområder og bestemte bydeler, særlig i hovedstaden. Regjeringen har før sommeren 2018 bedt Riksadvokaten, Politidirektoratet og konfliktrådene om å foreslå tiltak for å forebygge og bekjempe gjengkriminalitet. Dette arbeidet har gitt regjeringen et godt grunnlag for å ta fatt på problemene gjengkriminalitet medfører. I statsbudsjettet for 2018 ble det gitt 30 mill. kroner til en styrket politiinnsats i Oslo Sør. Disse midlene har så langt blitt brukt til 41 nye stillinger innenfor fagområdene forebygging, etterforskning, etterretning og påtale. Dette innebærer en mer koordinert innsats rettet mot gjengmiljøene fra hele politidistriktet. Oslo enhet Øst har nå over 80 forebyggere, og til sammenligning har Malmø by i Sverige bare 20 forebyggere.

Disse medlemmer er fornøyde med at regjeringen foreslo å videreføre den særskilte satsingen på 30 mill. kroner i budsjettforslaget for 2019. I tillegg foreslo regjeringen en utvidet satsing på 40 mill. kroner, der 8 mill. kroner skulle gå til økt kapasitet i ØKOKRIM og KRIPOS, samt 16 mill. kroner til en større satsning i Oslo-området. Det ble også foreslått 16 mill. kroner til

konfliktrådene og arbeidet med unge som er idømt ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging.

Disse medlemmer viser videre til Granavoldenplattformen, som har en rekke andre tiltak mot gjengkriminalitet. Blant annet skal det utarbeides en ny handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet, kapasiteten i ungdomsenhetene skal økes, det skal etableres institusjoner i barnevernet som bedre kan håndtere kriminelle barn under 15 år, det åpnes for endringer i reglene om inndragning for å gjøre dem mer effektive, og det skal sikres hjemler for oppholdsforbud på bestemte geografiske områder. Disse medlemmer er svært fornøyde med den helhetlige satsingen som nå gjøres for å bekjempe gjengkriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til brev fra Riksadvokaten og Politidirektoratet av 21. februar 2019, der det gis beskjed til Oslo PD og Øst PD om at:

«det innen 15. mars 2019 skal utarbeides en revidert plan som bereder grunnen for en kraftfull, forpliktende og bred innsats mot de såkalte gjengene på det sentrale østlandsområdet. (...) En slik koordinert og målrettet oppmerksomhet og innsats er helt nødvendig dersom gjengenes kriminelle virksomhet skal rammes med tilstrekkelig kraft. (...) Målsettingen med den forsterkede innsatsen er å svekke gjengenes utbredelse og kriminelle virksomhet varig. For å lykkes blir det avgjørende at sentrale aktører (bakmenn) innad i gjengene vies nødvendig oppmerksomhet fra politiets side.»

Disse medlemmer vil påpeke at dette brevet, som ble sendt for kort tid siden etter at man hadde vurdert satsingen til nå, ikke gir grunn til å mene at innsatsen til nå har gitt gode nok resultater.

Representantforslagets punkt 4 og 5

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener statsrådets korte generelle kommentar til representantforslagets punkt 4 og 5 om inndragning av gjengenes økonomiske utbytte, der det heter at «det skal vurderes regelendringer som kan bidra til mer effektiv inndragning», er for passiv. Regjeringspartiene har siden i fjor sommer hatt utspill om at de vil ta «bling-bling» og kriminelle verdier fra gjengene. Flertallet mener det er på høy tid å få fram konkrete forslag. Den samlede inndragningen av midler fra kriminelle i første tertial 2018 var bare på 38,7 mill. kroner (rettelse i forhold til representantforslaget), som var en nedgang på 69 pst. siden 2014. Det er knapt nok noen promiller av den kriminelle økonomien, som vi vet handler om milliarder.

Flertallet viser til at regjeringen 20. september 2016 sendte ut et høringsdokument om sivilrettslig inndragning med frist 15. februar 2017. Der legger man opp til at inndragning av kriminelle penger skal kunne gjøres på en enklere måte. Når det skjer sivilrettslig, vil det være å gjenopprette situasjonen før den kriminelle handlingen, f.eks. ved at en som har tjent 1 mill. kroner på narkotikahandel, må levere den tilbake. Dette skal kunne gjennomføres uavhengig av selve straffesaken og anses altså som en sivilrettslig reaksjon, ikke som straff i straffelovens forstand. Forslaget bygger på erfaringer fra Irland og anbefalinger fra Verdensbanken.

Flertallet mener at med slike nye lovhjemler som det foreslås i høringsdokumentet om sivilrettslig inndragning, vil politiet få mye bedre verktøy til å øke inndragningen av kriminelle penger og verdier. I dag er de henvist til å bruke § 68 i straffeloven om utvidet inndragning. Det kan bare skje knyttet til en konkret straffesak hvor en person er dømt i en sak med minst to års strafferamme.

Flertallet etterlyser derfor regjeringens oppfølging av høringen om sivilrettslig inndragning og fremmer dette som et endret punkt 5 i representantforslaget, som følgelig vil lyde:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om oppfølging av forslagene i høringsdokumentet om sivilrettslig inndragning, og om hvordan straffelovens bestemmelser om utvidet inndragning av økonomisk utbytte fra kriminalitet kan bli tatt mer i bruk.»

Flertallet fremmer også følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om tillegg til straffelovens bestemmelser om inndragning av økonomisk utbytte, slik at det innføres aktsomhetsplikt med straffeansvar for dem som lar gjengkriminelles verdier, biler, leiligheter m.m. stå i sitt navn.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener økt bruk av inndragning er helt nødvendig for å frata kriminelle gjengmedlemmer verdier, både som en del av straffen som idømmes, og for å påvirke det enkelte gjengmedlem sin status. Disse medlemmer viser til at regjeringen allerede er i gang med å vurdere forslag til regelverksendringer som kan bidra til økt og mer effektiv inndragning. Disse medlemmer viser videre til at Riksadvokaten har gitt føringer for innsatsen med inndragning i sitt mål- og prioriteringsskriv. Det er også stadfestet i Granavoldenplattformen at det skal åpnes for mer effektiv inndragning av midler som er ervervet gjennom kriminelle handlinger. Disse medlemmer stiller seg uforstående til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at dette er for passivt. Målet er at flere verdisaker skal inndras, og det

vil være opp til regjeringen å vurdere hvilke virkemidler som er best egnet for å oppnå dette målet. Det kan være snakk om regelendringer, praksisendringer eller en kombinasjon av disse.

Disse medlemmer viser til at forslag til lovregler om sivilrettslig inndragning har vært på høring i departementet. Disse medlemmer mener at sivilrettslig inndragning kan være et godt supplement til eksisterende regler om inndragning i straffesaker, og imøteser regjeringens vurdering av høringsinnspillene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil også vise til representantforslag om et langsiktig og helhetlig løft for Groruddalen og Oslo Sør, Dokument 8:240 S (2017–2018), hvor dette medlem har fremmet et forslag om å styrke regelverket for inndragning av verdier som kan knyttes til kriminell virksomhet.

Representantforslagets punkt 6

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at forslaget om ID-kontroll ved kjøp av SIM-kort vil være omfattende å innføre, og reiser en rekke uavklarte spørsmål knyttet til personvern. Det er også uklart hvor avgrensningen mot f.eks. datamaskiner og annet elektronisk kommunikasjonsutstyr skal gå. Selv om det unektelig kan være en fordel for politiet å ha et navn knyttet til hvert SIM-kort de undersøker, er det fortsatt ikke nødvendigvis et treffsikkert tiltak. Tatt i betraktning forslaget omfang og potensielle inngripende karakter vil flertallet foreløpig avvende en slik endring.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Kripos gjentatte ganger siden 2014 har bedt Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) ta tak i teletilbyderen Lycamobile sin manglende evne til å identifisere eierne av selskapets mobiltelefonnumre. Både Kripos og Oslo PD påpeker at de har store utfordringer med at abonnenter har navn og gateadresser som ikke finnes, og at profilene er åpenbart falske, f.eks. at de har oppgitt å hete «Hula-Hula» (VG 4. oktober 2018). Politiet har i VG beskrevet 55–60 pågående kriminalsaker der det er umulig å identifisere abonnentene.

Disse medlemmer viser videre til at Nkom i samme sak fastslår at «ifølge Ekomloven skal tilbyder av offentlig telefontjeneste sikre at sluttbruker er entydig identifisert». Det er behov for å forbedre lovverket for at teletilbydere ikke skal kunne unndra seg å innfri dette kravet, og for at de eventuelt skal kunne sanksjoneres. Disse medlemmer mener det er viktig å følge opp politiets påpekninger av at falske abonnementsprofiler er et stort problem i etterforskning av ulike organiserte

kriminelle nettverk, og støtter derfor representantforslagets punkt 6.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag om forbud mot salg av SIM-kort til mobiltelefoner og mobile enheter uten at kjøpers identitet blir sjekket og registrert på en grundig måte.»

Representantforslagets punkt 7

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at statsråden heller ikke ved denne anledningen vil si noe om punkt 7 i representantforslaget angående bruk av de nye lovhjemplene for dataavlesning, og hva som trengs av ressurser og kompetanse for at de skal kunne brukes effektivt. Under behandlingen av disse lovhjemplene i Stortinget våren 2016 understreket regjeringen at det hastet å få dem på plass for å bekjempe kriminelle gjenger og organisert kriminalitet på en bedre måte. Flertallet mener det er feil å framstille det slik at forslagsstillerne ber om sensitiv informasjon, som statsråden sier i svarbrevet av 18. desember 2018. Det er fullt mulig å opplyse om lovhjemplene for dataavlesning brukes, på en måte som ikke kommer i konflikt med sikkerhetsmessige hensyn.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen rapportere til Stortinget om i hvilken grad de nye lovhjemplene for dataavlesning fra våren 2016 er benyttet i arbeidet mot organisert kriminalitet og kriminelle gjenger, og hva som trengs av ressurser og kompetanse for at de skal kunne brukes effektivt.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at dataavlesning ble innført som ny politimetode i 2016. Hensynet bak denne innføringen var å gi politiet adgang til å kontrollere krypterte kommunikasjonsplattformer for å avverge, forebygge og etterforske alvorlig kriminalitet. Disse medlemmer mener at politiets metodebruk til en viss grad må forbli internt i politiet av sikkerhetsmessige årsaker. En konsekvent rapportering til Stortinget av metodebruk vil kunne ødelegge for politiets arbeid, da måten politiet jobber på, vil bli kjent for kriminelle. Disse medlemmer har tiltro til at politiet har en god dialog med de rette myndigheter med tanke på hva som trengs av ressurser og kompetanse for at politimetodene skal kunne brukes effektivt.

Representantforslagets punkt 8

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til punkt 8 i representantforslaget om oppgradering av sikkerhetsutstyr

og adgangskontroll i kriminalomsorgen for å hindre at det smugles inn utstyr til å fortsette kriminaliteten innenfor murene. Dette er et spørsmål om ressurser til oppgradering, og flertallet anser det som en ansvarsfraskrivelse når statsråden bare svarer at han «har tillit til at kriminalomsorgen opprettholder et godt og forsvarlig sikkerhetsnivå i fengslene».

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette av midler til oppgradering av sikkerhetsutstyr og adgangskontroll i kriminalomsorgen, slik at man kan hindre at gjengmedlemmer får smuglet inn utstyr til å fortsette sin kriminelle virksomhet under soningen.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det bør være åpenbart at den kriminelle virksomheten opphører idet den dømte skal inn til soning. Fengsel skal ikke være et sted der kriminelle handlinger fortsetter. Disse medlemmer er enige med forslagsstillerne i at det er viktig å sikre fengslene mot innførsel av utstyr og narkotika som gjør at den kriminelle virksomheten kan fortsette. Disse medlemmer viser til Prop. 34 L (2017–2018), jf. Innst. 158 L (2017–2018), der kontrollmulighetene etter straffegjennomføringsloven § 27 ble utvidet fra fengsel med særlig høyt sikkerhetsnivå til fengsel med høyt sikkerhetsnivå. Dette medfører at kriminalomsorgen vil kunne undersøke advokat eller offentlig myndighetsrepresentant ved bruk av teknisk utstyr eller hund også i fengsel med høyt sikkerhetsnivå.

Disse medlemmer viser videre til budsjettforliket for 2019 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, der det ble foreslått å bevilge 10 mill. kroner til å styrke bemanningen og innholdet i kriminalomsorgen samt til sikkerhetstiltak for ansatte og innsatte. Disse medlemmer viser til at det etter nærmere avtale mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre er besluttet at en del av denne summen skal avsettes til forbedret adgangskontroll i de største fengslene for å hindre at våpen, mobiltelefoner, narkotika m.m. tas inn og kan brukes til å true innsattes og ansattes sikkerhet.

Representantforslagets punkt 9

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til FNs barnekonvensjon, som legger til grunn at barn kun skal i fengsel som en siste utvei for et kortest mulig tidsrom. Det er dermed slik at barn som hovedregel ikke skal sitte i fengsel, og at vi som samfunn må arbeide med å få ned antall barn i fengsel.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at ungdomsenhetenes

kapasitet allerede har økt under denne regjeringen, senest i 2016, da ungdomsenheten på Eidsvoll ble åpnet. Disse medlemmer mener det er riktig at barn over den kriminelle lavalder får muligheten til å sone på ungdomsenhet fremfor sammen med voksne innsatte. Disse medlemmer mener at alvorlig kriminelle barn, særlig de som opererer innenfor gjengkriminalitet, får en rask og følbar reaksjon samtidig som de får god oppfølging under soningen. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Granavoldenplattformen har stadfestet at det skal sikres god kapasitet i ungdomsenhetene. Vil det være behov for flere soningsplasser for unge, så skal disse opprettes. Disse medlemmer mener at alvorlig kriminelle barn under kriminell lavalder må få bedre oppfølging og grensesetting i barnevernet. Disse medlemmer viser derfor til regjeringsplattformens punkt om at det skal vurderes å etablere institusjoner, inkludert bevegelsesrestriksjoner, som kan håndheve reglene for personer under 15 år som begår alvorlig kriminalitet, og som kan utgjøre en fare for seg selv og andre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har oppfattet det slik at både regjeringspartiene og statsråden i flere sammenhenger har sagt seg enige i at det trengs bedre muligheter for sanksjoner overfor enkelte kriminelle i alderen 15–18 år som begår grov alvorlig kriminalitet og bryter avtaler om ungdomsstraff.

Disse medlemmer viser til hva Riksadvokaten i sitt brev til Justis- og beredskapsdepartementet av 31. august 2018 skriver om vilkårsbrudd ved ungdomsstraff: «Samtidig kan det skade hele ordningens legitimitet hvis det fester seg en oppfatning i ungdomsmiljøene om at brudd ikke får konsekvenser.» For å møte denne utfordringen er det etablert noen ungdomsplasser i kriminalomsorgen. De ligger utenfor fengsel i egne ungdomsenheter med særskilte ressurser for å skille de unge fra de voksne kriminelle. Da dette tiltaket ble lansert av den rød-grønne regjeringen, var planen ut ifra datidas behov å ha 14 plasser. Disse medlemmer viser til at det i dag kun er etablert 8 plasser, dvs. 4 for Oslo og Østlandet og 4 for Vestlandet m.m., og mener at et enkelt og viktig tiltak for bedre å kunne møte den utfordringen Riksadvokaten beskriver, vil være å øke antall plasser i ungdomsenhetene i tråd med det som tidligere ble planlagt og anslått som behov.

Disse medlemmer vektlegger også at politiet i Oslo og andre steder har påpekt at selv om man selvsagt følger Riksadvokatens retningslinjer av 16. januar 2015 om at «andre straffereaksjoner enn ubetinget fengsel skal anvendes for gjerningspersoner under 18 år så langt det er mulig», trenger man noen flere plasser for et fåtall unge som ved gjentatte svært voldelige og livsfarlige handlinger er til stor fare for omgivelsene og seg selv. I

brevet «Oppfølging av gjengproblematikk Oslo øst/sør» av 11. juli 2018 skriver Oslo Politidistrikt:

«- Økt kapasitet i ungdomsfengslene. Slik utviklingen har vært er det også et økt behov for flere ungdomsplasser/institusjonsplasser som Kriminalomsorgen må ha ansvaret for. (...) Behovet er mye større i dag enn det var da dette ble utredet i 2012. (...) Ungdomsfengslene besitter kompetanse og kan tilby tilrettelegging og oppfølging av ungdommer i en helt annen grad enn de alminnelige fengslene.»

Disse medlemmer mener derfor representantforslagets punkt 9 om å «styrke og utvide ungdomsenhetene i kriminalomsorgen med flere plasser» er en riktig vei å gå, og er skuffet over statsrådets passive henvisning til at vi i dag har to enheter med 8 plasser, og at «det foreligger ikke planer om å utvide ungdomsenhetene».

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke og utvide ungdomsenhetene i kriminalomsorgen med flere plasser, slik at politiet og konfliktrådene kan sette inn sanksjoner mot dem som bryter avtaler om ungdomsstraff.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at det er to ungdomsenheter i Norge for barn som har begått svært alvorlig kriminalitet, og at det ikke er påvist noe særlig behov for flere plasser. Straffeformen ungdomsoppfølging gis ikke med en subsidiær fengselsstraff, så brudd på denne vil ikke medføre ubetinget fengsel. Ungdomsstraff skal derimot gis med en subsidiær fengselsstraff, men det er opp til retten å vurdere om brudd på vilkårene skal medføre soning av denne straffen. I den vurderingen skal det legges vekt på omfanget av brudd, lovbruddets grovhet og hvor stor del av straffen som er gjennomført. Det er verken politiet eller kriminalomsorgen som bestemmer om brudd skal medføre soning, og det er så langt disse medlemmer har informasjon om, ingenting som tilsier at antall plasser på ungdomsenhetene har hatt innvirkning på vurderingene av sakene om omgjøring. Disse medlemmer mener at å bygge ut flere plasser uten annet formål eller bakgrunn enn å ønske flere barn i fengsel kun vil føre til flere barn i fengsel og ikke mindre kriminalitet. Dette er stikk i strid med barnas beste og formålet i Barnekonvensjonen om at fengsel er siste utvei.

Disse medlemmer støtter derfor ikke dette forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er viktig at ungdom som begår kriminalitet, møter en rask reaksjon, og at gjennomføringen av personundersøkelser ikke forsinke straffesakene. Flertallet viser til følgende forslag

fra Senterpartiet 17. desember 2018, som fikk støtte fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig fremme lovforslag som åpner for at det, når hensiktsmessig, kan gjennomføres forenklet personundersøkelse i saker hvor det er tatt ut tiltale mot barn mellom 15 og 18 år. Forenklet personundersøkelse kan gå ut på at kriminalomsorgen møter som vitne i retten i stedet for at det i forkant gjennomføres obligatorisk personundersøkelse av mindreårig (PUM), jf. straffeprosessloven § 161 a første ledd.»

Flertallet registrerer at Justis- og beredskapsdepartementet nylig har foreslått å sette en frist på fire uker for å ferdigstille personundersøkelser for mindreårige. Flertallet er positive til at regjeringen ønsker tiltak som kan legge til rette for rask behandling av slike saker, men vil samtidig understreke at kriminalomsorgen er hardt presset ressursmessig. Det å sette en frist for å gjennomføre personundersøkelse vil ikke i seg selv føre til økt kapasitet. Dersom kriminalomsorgen skal pålegges strengere frister for å levere personundersøkelser, må den også settes ressursmessig i stand til dette.

Representantforslagets punkt 10

Komiteen viser til at barn som har vist alvorlige atferdsvansker, blant annet ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet, kan bli plassert på barnevernsinstitusjon for behandling. Barneverntjenesten kan treffe vedtak om plassering på institusjon dersom barnet og foreldrene samtykker til oppholdet, eller fremme sak for fylkesnemnda om tvangsplassering. Dette gjelder også barn under 15 år. For å kunne treffe vedtak om å plassere barn på institusjon stilles det krav til at institusjonen faglig og materielt er i stand til å tilby barnet riktig hjelp. Komiteen viser til at vedtak om tvangsplassering kan gjøres for inntil tolv måneder, og at denne perioden kan forlenges for ytterligere tolv måneder i særlige tilfeller. Hensynet bak en slik tidsbegrensning er proporsjonalitet.

Komiteen ønsker ikke at barnevernsinstitusjoner skal bli en form for oppbevaringsanstalt. Komiteen viser til at barneverntjenesten kan følge opp barnet med hjelpetiltak, og at andre offentlige instanser også har et ansvar for oppfølging. Barn og ungdom med alvorlige atferdsvansker kjennetegnes ofte av en kombinasjon av utagerende atferd som å begå kriminelle handlinger, rusmiddelmissbruk, helseproblemer og erfaringer med traumer eller vanskelige familieforhold. Forskning viser at den beste hjelpen til denne gruppen generelt sett er hjelp i hjemmet gjennom foreldreveiledning og samtidig arbeid med omgivelser, familienettverk og vennemiljø rundt barna/ungdommene. De viktigste tiltakene for denne målgruppen er en systematisk og helhetlig tilnærming som forutsetter god samhandling mellom ulike aktører, slik som barnevern, hel-

setjenester og utdanning. Hjelpen må rette seg mot tidlig intervensjon og kunnskapsbaserte hjelpetiltak som har som formål å styrke foreldreferdigheter og utløse ressurser i barnets nettverk.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at tvangsvedtak er svært inngripende og dersom barnevernet ikke når frem med behandling av barn på institusjon, er det ikke hensiktsmessig å forlenge tvangsplassering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til punkt 10 i representantforslaget om å endre barnevernets praksis der de i en del tilfeller skriver ut barn under 15 år som har begått gjentatt alvorlig kriminalitet, og sender dem tilbake til hjemstedet. Statsråden gjengir i sitt svarbrev en uttalelse fra barne- og likestillingsministeren der det trekkes fram at man for barn med særlige adferdsvansker som alvorlig kriminalitet har mulighet for tvangsplassering i tolv måneder – og i særlige tilfeller i tolv måneder til. Disse medlemmer vil påpeke at det i lov om barneverntjenester § 4-24 framgår at barn med slike adferdsvansker likevel kan sendes tilbake til hjemstedet dersom det ikke finnes egnet institusjon. Disse medlemmer mener det er regjeringens ansvar å sørge for at det finnes egnede institusjoner eller tilbud, slik loven forutsetter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre praksisen i barnevernet slik at man unngår at barn under 15 år som begår gjentatt kriminalitet, og som barnevernet ikke når fram med behandlingen av, i en del tilfeller utskrives for godt og sendes tilbake til hjemstedet.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til svaret fra statsråden som viser til barne- og likestillingsministerens svar om tvangsplassering av barn, hvor det redegjøres for tidsbegrensningene for tvangsplassering av barn med atferdsvansker. Dette medlem mener at formålet med tvangsplassering må være å gi barnet tilstrekkelig omsorg, men at disse i dag ofte er privatiserte, og at mange ikke får det tilbudet de egentlig har krav på, og dermed heller ikke får håndtert problemene sine. Dette medlem ser ikke behov for oppbygging av en ny type institusjon, slik det legges til grunn at forslagsstillerne egentlig mener, men heller en stor satsing på å gjøre barnevernet i stand ressursmessig til å gi disse barna den omsorgen som er nødvendig.

Representantforslagets punkt 11

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at regjeringen skal gjennomgå og vurdere aktuelle bestemmelser for å sikre til-

strekkelig hjemmel for oppholdsforbud for kriminelle over lengre tid i et bestemt geografisk område. Flertallet mener dette vil kunne bidra til å splitte opp belastede gjengmiljøer samt verne ofrene mot at gjerningspersonen kommer tilbake til nærområdet. Flertallet viser til at departementet har mottatt en fellesnordisk utredning som vurderer de folkerettslige rammene for kontaktforbud og oppholdsforbud som vil bli benyttet i arbeidet med å gjennomgå og vurdere de aktuelle bestemmelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener oppholdsforbud er et aktuelt virkemiddel fordi kriminelle ungdomsgrupper og gjenger ofte opererer territorielt. Det vil si at de prøver å etablere territorier der de vil ha en slags «enerett» på å selge narkotika og utøve annen kriminalitet. Dersom de ikke får oppholde seg der, vil dette redusere muligheten for denne typen kriminell aktivitet og skape tryggere nærmiljø. Disse medlemmer viser til at dagens rettspraksis for å nedlegge oppholdsforbud er avledet av lovbestemmelsen om besøksforbud, og mener det er behov for en egen bestemmelse om oppholdsforbud.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tillegg i straffeprosesslovens bestemmelser om besøks- og oppholdsforbud, slik at de som begår kriminalitet i bestemte områder, kan nektes å oppholde seg i en større omkrets og i et betydelig tidsrom, samt vurdere bruk av elektronisk kontroll for å håndheve dette.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at ungdomskriminalitet eller gjengkriminalitet først og fremst må motvirkes med forebygging, og at politiet får nok ressurser til at de kan forebygge og opparbeide seg lokal kunnskap. Å innføre en større mulighet for å gi oppholdsforbud, må avveies mot det at alle i utgangspunktet har en rett til å bevege seg fritt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti kan ikke se at en større adgang til å innføre oppholdsforbud, for eksempel i større områder, vil gi en god nok effekt på å motvirke kriminalitet. Forslaget bærer preg av et ønske om å vise at man gjør noe, fremfor å vite noe om det man vil gjøre noe med. Dette medlem er imidlertid enig i at det å utvide området for hvor et besøksforbud skal gjelde, kan være hensiktsmessig for å gi en voldsutsatt person tilstrekkelig trygghet. Dette medlem viser i den sammenheng til forslag som regjeringen skal følge opp, om å utvide muligheten til å ilegge besøksforbud ut over ett år og utrede muligheten for å ilegge besøksforbud med begrensninger på å bevege seg i et større geografisk område (jf. anmod-

ningsvedtak 631 2016–2017), som ble fremmet av Sosialistisk Venstreparti. Dette er foreløpig ikke prioritert av regjeringen.

Representantforslagets punkt 12

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, støtter forslagsstillernes syn på at personer i disse stillingene krever et særlig strafferettslig vern. Flertallet viser til at regjeringen vurderer om straffehjemlene er tilstrekkelig treffsikre og avskrekken- de til å gi et effektivt vern av dem som jobber i front for bekjempelsen av kriminalitet. Flertallet viser til at departementet i desember 2018 sendte på høring et høringsnotat hvor det blant annet foreslås skjerpet straff for skyting mot politiet og et eget straffebud mot fratakelse av tjenestevåpen. I samme høringsnotat foreslås også et forsterket vern av offentlige tjenestemenn på andre måter, herunder et nytt straffebud om grov vold eller trusler mot offentlig tjenestemann og et særskilt straffebud mot hets og trakassering som gjengjelder offentlig myndighetsutøvelse.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forsterke den strafferettslige beskyttelsen av dem som jobber i front i bekjempelsen av kriminalitet, slik at straffereaksjonene og innsatsen ved trusler og angrep mot politi, dommere, ansatte i kriminalomsorgen m.fl. kan få en bedre preventiv virkning.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet merker seg at høringsfristen går ut 15. april 2019, og ser frem til regjeringens videre oppfølging.

Representantforslagets punkt 13

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til Granavoldenplattformen og at det der er stadfestet at det skal innføres et forbud mot machete.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at statsrådets negative innstilling i svarbrevet til punkt 13 i representantforslaget om å «tilføye macheter i våpenforskriften § 9 om hvilke knivtyper det er forbudt å erverve, eie og inneha i Norge» ikke er i tråd med Granavolden-erklæringen. Der går regjeringen inn for et slikt forbud, og disse medlemmer håper derfor på et bredt samarbeid om forslaget, herunder at legembeskadigelser med kniv igjen skal bli registrert i Strasad-rapporten, slik det ble gjort inntil 2014.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen tilføye macheter i våpenforskriften § 9 om hvilke knivtyper det er forbudt å erverve, eie og inneha i Norge, og sørge for at legembeskadigelse med kniv igjen blir registrert i STRASAK-rapporten.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti forstår det slik at bakgrunnen for forslag 13 om å forby macheter særlig er at denne type kniv brukes av ungdommer i slåsskamper på åpen gate. I Aftenposten 14. juli 2017 beskrives machete som «Oslos nye gatevåpen». Disse medlemmer ser alvorlig på en utvikling der det stadig meldes om slåsskamper mellom ungdom der det er tatt i bruk farlige redskaper for å true, skremme eller skade. Når det gjelder selve forslaget om forbud, vil imidlertid disse medlemmer vise til svarbrev til justiskomiteen i denne saken, der departementet vurderer det slik at dagens regelverk er tilstrekkelig til å avdekke ulovlig bevæpning. Politiet har mulighet for å foreta visitasjon, jf. politiloven § 7. Straffeloven § 189, annet ledd rammer også «den som på et offentlig sted bærer kniv eller lignende skarpt redskap som er egnet til å påføre noen en kroppskrenkelse». Det er tatt inn et unntak i tredje ledd for tilfeller der redskapet medbringes i forbindelse med arbeid, friluftsliv eller et annet aktverdig formål.

Disse medlemmer viser til at de knivene som per dags dato er ulovlige å i det hele tatt kjøpe eller eie, jf. våpenforskriften § 9, er springkniver og stikkkniver. Departementet uttaler i sitt svarbrev at uttrykket «machete» ikke har et entydig og presist innhold, og at det vil by på krevende avgrensninger eller fritaksordninger å innføre et forbud for eksempel mot kniver med en nærmere angitt bladlengde. Disse medlemmer vil peke på at det er stor variasjon i utseende på en machete. En del av disse knivene kan være store og skremmende av utseende, og samtidig kan flere av de mindre machetene forveksles med enkelte store friluftskniver og hageredskap bl.a. til å rydde vegetasjon. Et fullstendig forbud mot å kjøpe eller eie macheter vil være krevende både å utforme og håndheve.

Disse medlemmer mener, i likhet med departementet, at forbudet mot å bære kniv på offentlig sted uten aktverdig formål, jf. straffeloven § 189, samt muligheten for å utføre visitasjon, jf. politiloven § 7, burde være tilstrekkelige for at politiet kan slå ned på tilfeller der noen tar med seg slike kniver inn i det offentlige rom. Ettersom det allerede finnes bestemmelser som skal være tilstrekkelige for å avdekke ulovlig bevæpning, samtidig som et forbud kan få uheldige konsekvenser da en del macheter kan forveksles med andre knivtyper, og det er vanskeligheter med å utarbeide et forbud som treffer presist nok, mener disse medlemmer det ikke bør vedtas et forbud i Stortinget før det er gjort noen nærmere vurdering av hensiktsmessigheten av

dette, herunder om det er mulig å innføre et forbud mot visse typer macheter, for eksempel macheter med en viss bladlengde.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til en sak hos TV 2 18. februar 2019, hvor tollvesenet pekte på manglende hjemler til å gjøre beslag. Det ble trukket frem et tilfelle der mottakeren av en machete var blitt anmeldt ti ganger for brudd på våpenlovgivningen, uten at tollvesenet hadde noen hjemmel for å beslaglegge gjenstanden. Tollvesenet viste også til at de har sett en økning av bestillinger fra ungdom tidlig i tenårene, og at snittalderen stadig blir lavere. Flertallet mener en bør se på om lovverket kan utformes på en måte som gir tollvesenet bedre hjemler til å gjøre beslag av kniver eller andre våpen.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan tollvesenet kan få bedre hjemler til å beslaglegge kniver som bærer preg av å være voldsprodukter, herunder om det kan innføres krav om løyve fra politiet eller aldersgrense på innføring av visse typer kniver, og om det kan innføres bestemmelser som gjør at gjentatte brudd på våpenloven fører til importnekt for de personene det gjelder.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot å markedsføre kniver som selvforsvarsprodukter.»

Representantforslagets punkt 14

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har fått en rekke innspill om punkt 14 i representantforslaget fra personer som har prøvd å komme seg ut av gjengmiljøene, om at det trengs et exit-program for gjengkriminelle som kan gi dem bedre mulighet for å bryte permanent ut av miljøet. I sitt svarbrev mener statsråden at denne oppfølgingen må skje lokalt. Flertallet vil framheve at det kreves et omfattende program som gjelder trusler, gjeld, tilbakeføring, sinnemestring, osv. for at gjengkriminelle skal lykkes med å bygge en ny framtid. Et slikt program er ikke bygd opp lokalt noe sted i landet. Flertallet vil derfor understreke at punkt 14 er en meget viktig del av en samlet innsats mot gjenger.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres et eget exit-program for gjengkriminelle som gir dem bedre muligheter for å bryte permanent ut av det kriminelle miljøet.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener lokale og individuelt tilpassede exit-programmer er å foretrekke fremfor nasjonale standardiserte programmer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at konfliktrådene fikk en styrking i årets budsjett, og at disse vil være bedre i stand til å følge opp ungdommer som begår kriminalitet. Videre skal også ordningen med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging forbedres for å sikre god rehabilitering av den enkelte.

Deling av informasjon – taushetsplikt

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil fremheve det viktige arbeidet som gjøres gjennom SaLTo, samarbeidsmodellen mellom Oslo politidistrikt og Oslo kommune om kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge. Flertallet vil samtidig vise til innspill som har kommet fra politiansatte i Oslo om at taushetsplikten tolkes ulikt avhengig av hvilken bydel eller etat det gjelder. Dette fører til at informasjon deles lettere i noen geografiske områder enn andre. Flertallet mener at taushetsplikten ikke må være til hinder for godt tverretattlig og tverrfaglig samarbeid for å forebygge og forhindre rekruttering av ungdom til kriminelle gjenger.

Flertallet viser til at SaLTo – som er kalt SLT i andre kommuner – er inspirert av en dansk modell. Av den danske retsplejeloven § 115 går det tydelig frem når ulike etater kan dele informasjon om enkeltpersoner dersom noen av partene er bekymret, og av hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbeidet. Flertallet mener det bør sees på om det norske regelverket kan tydeliggjøres, slik at det blir klarere i hvilke tilfeller de ulike etatene, uten hinder av taushetsplikten, kan dele informasjon om enkeltpersoner av hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbeidet.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag om å innføre regelverk tilsvarende den danske retsplejeloven § 115 for å tydeliggjøre i hvilke tilfeller de ulike etatene, uten hinder av taushetsplikten, kan dele informasjon om enkeltpersoner av hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbeidet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til lov- hjemler som forbyr deltakelse i kriminelle gjenger og rekruttering til disse, og fremme dem for Stortinget slik at de kan behandles innen sommeren 2020.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2019 fremme forslag om endringer i § 79 i straffeloven, som gir forhøyet straff for organisert kriminalitet, slik at den bedre kan ramme kriminelle gjenger.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen foreslå tillegg i straffeprosesslovens bestemmelser om besøks- og oppholdsforbud, slik at de som begår kriminalitet i bestemte områder, kan nektes å oppholde seg i en større omkrets og i et betydelig tidsrom, samt vurdere bruk av elektronisk kontroll for å håndheve dette.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag om forbud mot salg av SIM-kort til mobiltelefoner og mobile enheter uten at kjøpers identitet blir sjekket og registrert på en grundig måte.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen styrke og utvide ungdomsenhetene i kriminalomsorgen med flere plasser, slik at politiet og konfliktrådene kan sette inn sanksjoner mot dem som bryter avtaler om ungdomsstraff.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen endre praksisen i barnevernet slik at man unngår at barn under 15 år som begår gjentatt kriminalitet, og som barnevernet ikke når fram med behandlingen av, i en del tilfeller utskrives for godt og sendes tilbake til hjemstedet.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen tilføye macheter i våpenforskriften § 9 om hvilke knivtyper det er forbudt å erverve, eie og inneha i Norge, og sørge for at legemsbeskadigelse med kniv igjen blir registrert i STRASAK-rapporten.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at det bygges opp en permanent konsentrert innsats mot kriminelle gjenger i alle berørte politidistrikt, slik at politiet kontinuerlig kan være tett på dem.

II

Stortinget ber regjeringen fremme sak om oppfølging av forslagene i høringsdokumentet om sivilrettslig inndragning, og om hvordan straffelovens bestemmelser om utvidet inndragning av økonomisk utbytte fra kriminalitet kan bli tatt mer i bruk.

III

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om tillegg til straffelovens bestemmelser om inndragning av økonomisk utbytte, slik at det innføres aktsomhetsplikt med straffeansvar for dem som lar gjengkriminelles verdier, biler, leiligheter m.m. stå i sitt navn.

IV

Stortinget ber regjeringen rapportere til Stortinget om i hvilken grad de nye lovhjemlene for dataavlesing fra våren 2016 er benyttet i arbeidet mot organisert kriminalitet og kriminelle gjenger, og hva som trengs av ressurser og kompetanse for at de skal kunne brukes effektivt.

V

Stortinget ber regjeringen sette av midler til oppgradering av sikkerhetsutstyr og adgangskontroll i kriminalomsorgen, slik at man kan hindre at gjengmedlemmer får smuglet inn utstyr til å fortsette sin kriminelle virksomhet under soning.

VI

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forsterke den strafferettslige beskyttelsen av dem som jobber i front i bekjempelsen av kriminalitet, slik at straffereaksjonene og innsatsen ved trusler og angrep mot politi, dommere, ansatte i kriminalomsorgen m.fl. kan få en bedre preventiv virkning.

VII

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan tollvesenet kan få bedre hjemler til å beslaglegge kniver som bærer preg av å være voldsprodukter, herunder om det kan innføres krav om løyve fra politiet eller aldersgrense på innføring av visse typer kniver, og om det kan innføres bestemmelser som gjør at gjentatte brudd på våpenloven fører til importnekt for de personene det gjelder.

VIII

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbud mot å markedsføre kniver som selvforsvarsprodukter.

IX

Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres et eget exit-program for gjengkriminelle som gir dem bedre muligheter for å bryte permanent ut av det kriminelle miljøet.

X

Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme forslag om å innføre regelverk tilsvarende den danske retsplejeloven § 115 for å tydeliggjøre i hvilke tilfeller de ulike etatene, uten hinder av taushetsplikten, kan dele informasjon om enkeltpersoner av hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbeidet.

Oslo, i justiskomiteen, den 12. mars 2019

Lene Vågslid

leder

Geir Inge Lien

ordfører

Vedlegg

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis-, beredskaps- og innvandringsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
18/6265 – EVHE

Dato
18.12.2018

Representantforslag fra Justiskomiteen om tiltak mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet - Dokument 8:39 S (2018-2019)

Jeg viser til brev 27. november 2018 hvor Justiskomiteen ber om Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse i forbindelse med at følgende sak er til behandling:

Dokument 8:39 S (2018-2019) Representantforslag om tiltak mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet.

Bekjempelse av kriminelle gjenger og organisert kriminalitet har høy prioritet. Det er helt uakseptabelt at kriminelle gjenger får utvikle seg og skape utrygghet i enkelte nærmiljøer og bydeler. Justis- og beredskapsdepartementet ba på forsommeren i år Politidirektoratet, Riksadvokaten og Sekretariatet for konfliktrådene om å foreslå tiltak på kort og lengre sikt for å forebygge og bekjempe gjengkriminalitet. Dette har vært viktig, for å få en god beskrivelse av utfordringsbildet. Enkelte tiltak er allerede fulgt opp i statsbudsjettet for 2019. Andre tiltak vil kreve regelverksendringer.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2019 at det settes av 50 mill. kroner til en særskilt innsats mot ungdomskriminalitet og gjenger. Dette gjøres ved å styrke barnevernet, konfliktrådene og politiet. Innsatsen skal særlig knyttes til områder hvor man har sett særskilte utfordringer det siste året. Samtidig skal innsatsen mot de etablerte kriminelle gjengmiljøene og bakmenn intensiveres gjennom en styrking av Kripos og Økokrim. Disse nasjonale miljøene har særskilt kompetanse knyttet til den alvorlige og organiserte kriminaliteten, den profittmotiverte kriminaliteten og internasjonal kriminalitet.

I statsbudsjettet for 2019 foreslås også videreføring av midlene til den særskilte politiinnsatsen i Oslo sør (30 mill. kroner) og Oslo indre øst (7 mill. kroner). Midlene skal særlig benyttes til forebyggende innsats og forhindre rekruttering til kriminelle gjengmiljøer. Disse midlene skal sees i sammenheng med øvrige midler bevilget til områdesatsingene i samarbeidet mellom staten og Oslo kommune.

Departementet har mottatt flere forslag til tiltak som vil kreve regelendringer. Dette er mange av de samme forslagene som representantene foreslår. Departementet vurderer behovet for endringer i straffeloven. Blant annet mener jeg at det er behov for å utrede en bestemmelse i straffeloven som rammer deltakelse i eller rekruttering til en kriminell organisasjon. En slik bestemmelse er allerede inntatt i straffeloven § 136 a for så vidt gjelder deltakelse m.m. i en terrororganisasjon. Det tas sikte på å komme i gang med en ekstern utredning allerede tidlig på nyåret. Jeg deler ønsket om at eventuelle behov for nye bestemmelser og endringer skal dekkes raskt, men må likevel understreke at vi må få frem et forsvarlig beslutningsgrunnlag basert på grundige vurderinger. Det er viktig at vi har regler som treffer og virker etter hensikten. De tidsfristene som representantforlaget legger opp til, er ikke forsvarlige. Jeg er sikker på at det ikke er Stortingets ønske at det skal fremmes forslag som ikke er tilstrekkelig utredet. Foreløpig er det for tidlig å si hvorvidt det skal foreslås regelendringer, og når det eventuelt kan fremmes en lovproposisjon for Stortinget.

Jeg ønsker å styre politiet på et overordnet nivå gjennom tildelingsbrev og styringsdialog. I politidistriktene må det være opp til den enkelte politimester å disponere distriktets ressurser på en måte som gir best mulig kriminalitetsbekjempelse. Gjennom politireformen er det gjort en rekke strukturelle og innholdsmessige endringer for å legge til rette for at politiets samfunnsoppdrag skal kunne løses bedre enn før, herunder å bekjempe alvorlig organisert kriminalitet.

Forebygging implementeres som politiets primærstrategi på tvers av virksomhetsområder og overfor alle typer kriminalitet. Politidirektoratet har i samarbeid med Riksadvokaten utarbeidet en handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet. Videre styrkes arbeidet med etterretning og kunnskapsbasert politiarbeid. Organisering av de nye politidistriktene skal sikre bedre vilkår for samhandling og bruk av fagmiljøer, spisskompetanse og metoder.

Videre ser jeg med interesse at Riksadvokaten varsler en nasjonal gjenginnsats gjennom at arbeidet løftes inn i det såkalte Samordningsorganet.

Som en del av kriminalitetsbekjempelsen må vi også ramme den profitten miljøene skaffer seg fra kriminalitet, gjennom inndragning. Det skal vurderes forslag til regelverksendringer som kan bidra til mer effektiv inndragning. Jeg er tilfreds med at

Riksadvokaten har gitt føringer for innsatsen med inndragning gjennom sitt mål- og prioriteringsskriv.

Av sikkerhetsmessige hensyn vil det ikke være riktig å legge opp til en rapportering til Stortinget om bruken av dataavlesing overfor kriminelle gjengmiljøer. En slik rapportering vil kunne ødelegge for politiets arbeid, fordi blant annet metoder og innhentingsmuligheter blir kjent.

Det er avgjørende for arbeidet med å redusere kriminalitet at det er et forsvarlig sikkerhetsnivå i fengslene, tilpasset den risikoen man mener den innsatte utgjør. Sikkerhet i fengslene stiller krav til kommunikasjonskontroll, kontroll av besøkende og vurderinger av hvem som kan sone sammen. Sikkerhet for samfunnet krever gode vurderinger ved innvilgelse av permisjoner, overføring til soning på annet sikkerhetsnivå og prøveløslatelser. Jeg understreker at sikkerheten for ansatte, innsatte og samfunnet alltid skal prioriteres. Dette er noe vi tar på største alvor. Det er Kriminalomsorgsdirektoratet som best kan vurdere sikkerhetsmessige forhold i kriminalomsorgen og behovet for konkrete tiltak. Jeg har tillit til at kriminalomsorgen, opprettholder et godt og forsvarlig sikkerhetsnivå i fengslene.

Mindreårige som begår lovbrudd skal møte et annet straffegjennomføringsregime enn voksne. I tråd med Barnekonvensjonen skal fengselsstraff kun benyttes i helt spesielle saker der andre alternativer er vurdert og funnet utilstrekkelig. På denne bakgrunnen innførte regjeringen i juli 2014 en ny straffart for barn under 18 år som har begått gjentatt eller alvorlig kriminalitet - ungdomsstraff. Ungdomsstraff er ment som et alternativ til ubetinget fengselsstraff og, i enkelte tilfeller, samfunnsstraff. Reaksjonen bygger på prinsipper om gjenopprettelse. I et ungdomsstormøte utformes en ungdomsplan som den unge lovbrøyteren forplikter seg til å følge. Et oppfølgingsteam følger ungdommen gjennom straffegjennomføringsperioden, som kan være fra seks måneder til to år, i noen tilfeller inntil tre år.

Når ungdommen bryter vilkårene for straffegjennomføringen, må man se på hva som er årsaken til det. Bruddene kan være av ulik art; brudd på den fastsatte ungdomsplanen eller nye lovbrudd. Ved alvorlige brudd må det legges opp til at den subsidiære fengselsstraffen skal gjennomføres. Saken sendes da tilbake til domstolen, som tar stilling til dette.

Samtidig med ungdomsstraffen ble det også innført en annen reaksjon – ungdomsoppfølging. Denne kan benyttes i saker hvor det er begått mindre alvorlig kriminalitet, og kan gis for inntil et år. For denne reaksjonen er det ikke en subsidiær fengselsstraff.

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er i fortsatt i en implementeringsfase, og

reaksjonsformene evalueres av Nordlandsforskning. Evalueringen som slutføres i 2019, vil bli fulgt opp på egnet vis, herunder med eventuelle forslag til regelverksendringer.

Ungdomsenhetene i kriminalomsorgen er fengsler for ungdom i alderen 15 til 18 år. Vi har i dag to ungdomsenheter med til sammen 8 plasser. I ungdomsenheten sitter ungdom som har begått meget alvorlige straffbare handlinger. Det foreligger ikke planer om å utvide ungdomsenhetene.

Barnevernets praksis for barn under 15 år hører under barne- og likestillingsministerens ansvarsområde. Hun har gitt følgende uttalelse:

Barn som har vist alvorlige atferdsvansker, blant annet ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet, kan bli plassert på barnevernsinstitusjon for behandling.

Barnevernstjenesten kan treffe vedtak om plassering på institusjon dersom barnet og foreldre samtykker til oppholdet, jf. § 4-26, eller fremme sak for fylkesnemnda om tvangsplassering, jf. § 4-24. Dette gjelder også barn under 15 år. I løpet av 2016 var det totalt 27 barn under 15 år på barnevernsinstitusjon med hjemmel i § 4-24 og § 4-26. I løpet av 2017 var antallet 21 barn. Dette er i hovedsak barn mellom 14 og 15 år.

Fylkesnemnda kan treffe vedtak om tvangsplassering for inntil 12 måneder dersom det er trolig at det foreligger behov for mer langvarig behandling. I særlige tilfeller kan plasseringstiden forlenges med ytterligere 12 måneder, jf. § 4-24 annet ledd. Vurderingstemaet for en forlengelse er om barnet kan gis ytterligere hjelp for de problemene som lå til grunn for atferden forut for plasseringen.

Bakgrunnen for tidsbegrensningen er hensynet til barnas rettssikkerhet.

Tvangsopphold på barnevernsinstitusjon er et svært inngripende tiltak. Det er i barnevernloven og rettighetsforskriften gitt utvidet adgang å begrense blant annet muligheten for besøk, bevegelsesfriheten og bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Det er derfor nødvendig å ha en klar tidsramme for tvangsopphold i barnevernsinstitusjon på grunn av barnets atferd. Behandlingen kan likevel fortsette etter 2 år dersom barnet samtykker til det, jf. § 4-26.

Barnevernstjenesten har et spesielt oppfølgingsansvar overfor barn med atferdstiltak. Barnevernstjenesten skal løpende følge med på barnets omsorgssituasjon og utvikling, og vurdere om det er nødvendig med endringer eller ytterligere tiltak for barnet, jf. § 4-28. Barnevernstjenesten skal også vurdere tiltaket på nytt når plasseringen har vart i seks måneder, jf. § 4-24 annet ledd. Ved utskrivning fra institusjonen, er det viktig at barnevernstjenesten har vurdert og planlagt den videre oppfølgingen av barnet. Dersom barnet fortsatt har behov for hjelp fra barnevernet, kan barnevernstjenesten iverksette nødvendige hjelpetiltak hvis foreldrene samtykker, eller

fremme sak for fylkesnemnda om pålegg av hjelpetiltak. Barnet kan også ha behov for bistand og oppfølging fra andre tjenester, som for eksempel barne- og ungdomspsykiatrien og PP-tjenesten.

En tvangsplassering av barn har i seg selv ingen verdi. Det viktige er at barn som viser alvorlige atferdsvansker får forsvarlig omsorg og behandling av barnevernet. Barneverninstitusjonene er kvalitetssikret og godkjent for bestemte målgrupper og skal ha en formulert målsetting for sin faglige virksomhet. Metoder som anvendes ved institusjonen skal være faglig og etisk forsvarlige, tilpasset institusjonens målgruppe og målsetting å være forankret i allment anerkjent fagteori. Det er helt sentralt at barna som er på barneverninstitusjon får et godt behandlingstilbud som er tilpasset det enkelte barns behov. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har startet arbeidet med å utvikle faglige anbefalinger og standardisert forløp for behandlingsinstitusjoner for målgruppen med rus- og atferdsproblemer. Behandlingsforløpet skal være oversiktlig og samtidig fleksibelt, slik at det kan tilpasses til den enkelte ungdoms behov. Forløpet skal gi rom for brukermedvirkning og for nødvendig samarbeid og samordning med andre tjenester, spesielt skole og helse. Målene for behandlingen og oppholdet skal tydelig fremgå. Det standardiserte forløpet skal implementeres i 2019/2020.

Jeg har vurdert at det ikke er hensiktsmessig å innføre et særskilt forbud mot macheter. Etter min vurdering er forbudet etter straffeloven § 189 mot blant annet å bære kniv på offentlig sted, supplert med de særskilte hjemler som politiet har etter politiloven § 7 a til visitasjon, et tilstrekkelig grunnlag for å kunne avdekke og reagere på ulovlig bevæpning.

Uttrykket «machete» har ikke et entydig og presist innhold, og det vil by på krevende avgrensninger eller fritaksordninger å innføre et forbud eksempelvis mot kniver med en nærmere angitt bladlengde. Jeg ønsker derfor ikke å foreslå en regulering av dette. Spørsmål om registrering av saker i politiets straffesakssystem (STRASAK) er til vurdering i departementet.

Det er etablert rapporteringsordninger for politiets bruk av kommunikasjonskontroll mv. Jeg ser at mer detaljert rapportering kan komme i strid med behovene for å bevare konfidensialitet om pågående og fremtidig politiarbeid.

Når det gjelder opprettelse av eget exit-program for gjengkriminelle, så er dette ikke foreløpig vurdert som hensiktsmessig. Snarere enn å legge opp til et standardisert nasjonalt program, vil jeg fremheve betydningen av at oppfølgingen skjer lokalt og at den er individuelt tilpasset den enkelte.

Gjennom statsbudsjettet for 2019 gis det et stort løft til arbeidet med å forebygge og bekjempe gjengkriminalitet. Hjelp til å bryte ut av gjengmiljøet vil kunne være en del av dette arbeidet. For øvrig nevner jeg at politiet allerede rår over beskyttelsestiltak for

personer som av ulike årsaker utsettes for vold eller trusler, slik som hemmelig
adresse/relokalisering, voldsalarm, adressesperre og i ytterste konsekvens ny identitet.

Med hilsen

Tor Mikkell Wara

